

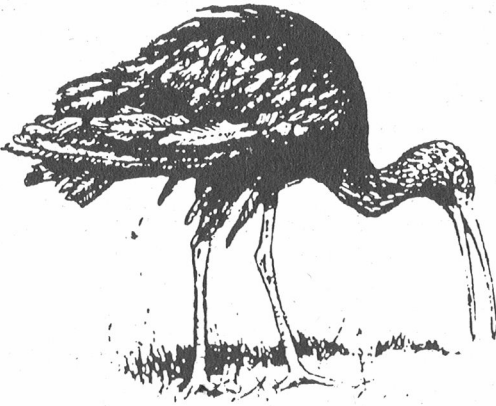
Na samý konec Dunaje

Delta druhé největší evropské řeky se stala ještě populárnějším cílem výprav ornitologů i dalších přírodovědců poté, co ji některé cestovní kanceláře zahrnuly do své nabídky. Společně s Pepou a Víťou Bryjovými, Martinem Hrouzkem, Pavlem Krejčím, Petrem Pařilem a Robertem Vlčkem jsme využili této možnosti a navštívili biosférickou rezervaci Dunajská delta s cestovní kanceláří PEPA. Zklamání jsme rozhodně nebyli - nadšená vyprávění o deltě nelhala.

Naše cesta začala 1. září 1996, následující den jsem strávil v pohoří Bihor (část rumunských Západních Karpat). Hned jsme se seznámili s dvěma zajímavými fenomény Rumunska. Ve stánku jsme vzhledem k chladnému počasí zakoupili rum značky Jamaica, který stál stejně jako pivo, byl ve stejné lahvi a navíc měl i stejný korunkový uzávěr. Druhým překvapením bylo stopnutí nákladního auta, které nás vzalo všechny, t.j. přes dvacet lidí. (Ve vlastní deltě Dunaje se při stopování snad ani nestalo, aby nezastavilo první projíždějící auto a to bez ohledu na jeho obsazenost.) Nákladáček nás vyvezl výš do hor, kde jsme navštívili ponor říčky Galbena a okolní zachovalé lesy. Zaznamenali jsme např. ořešníky kropenaté, bělořity obecné a konipasy horské.

3. září jsme ráno přívozem u města Braila překonali Dunaj a ocitli se v kraji Dobrudža, který byl až do minulého století prakticky neobydlený. Mírně zvlněná vyprahlá krajina vypadá velice pustě, jen místy se volně pasou ovce, koně, buvoly a drůbež. Na telegrafních sloupech všude posedávají mandelíci hajní, ale to už jsme v Tulcei - vstupní bráně delty, kde je možno zakoupit kvalitní mapy celé biosférické

rezervace. V nedaleké Mahmudii část výpravy přeseďává „na vodu“, na protějším břehu svatojiřského ramene Dunaje poletují poštolky rudonohé. Na břehu na kamenech perou místní ženy prádlo ve vodě „kloaky Evropy“, jak Dunaj výstižně nazývá Otakar Štěrba ve své knize V dunajské deltě. Kolem se potuluje několik žebrajících dětí a nezdravě vyhlížejících psů, kteří jsou zde asi nejběžnějším živočichem vůbec. Naše cesta

Ibis hnědý (*Plegadis falcinellus*). Kresba Václav Pišek

autobusem končí v kempu za vsí Murighiol. Hned za chatkami, kde nocujeme, začíná rákosem lemované jezero. Za ním se zvedají pahorky Bestepe, které nám připomínají domov - mají totiž stejnou siluetu jako Pálava (a to dokonce včetně vysílače). Na jezeře pozorujeme volavky vlasaté a stříbřité, ibisy hnědé, bukáčka malého a kvakoše noční.

Ráno pokračuje naše sedmičlenná skupina autobusem, stopem a nakonec pěšky krajinou slunečnicových polí a úhorů do vsi Vadu. Jdem do pozvolného kopce, napravo je vidět obrovský průmyslový komplex u Navodari, ale naši pozornost upoutává spíše pohybuující se mrak nad silnicí - desítky a stovky pelikánů bílých. Ve vesnici Vadu nás pak zaujalo množství vlh pestrých posedávajících na telegrafních drátech a domorodý hoch v pleteném svetru s motivem Saddám Husajn se samopalem... Na zatopeném smetišti za vesnicí se konečně věnujeme pozorování ptáků. Do zápisníku si zaznamenáváme: pisila čáponohá 10 ex., tenkozobec opačný 5, kameňáček pestrý 1, lyskonoh úzkozobý 50 juv, vodouš štíhlý 1, rybák bahenní 10 atd. Stany stavíme za vesnicí na pahorku s výhledem na stepní pláň táhnoucí se až na obzor. U velkého jezera Sinoe zůstáváme celkem tři dny.

Na stepi kolem jezera se hojně ozývají a poletují kalandry zpěvné, bělořiti obecní (pozorovali jsme i bělořita okrového a lindušku úhorní), loví poštolky rudonohé a vlhy pestré. Nevšedním zážitkem je sledování rybáka černozobého, který loví kobylinky a saranče v těsné blízkosti našeho oblíbeného pozorovacího místa u tábora. Na vlastním jezeře se kromě pelikánů vyskytují různé druhy vrubozobých (ostralka štíhlá, lžičák pestrý, čírka obecná a modrá, husice liščí a rezavá, husa velká), volavek (bílá, stříbřitá, popelavá, červená, vlasatá) a především bahňáků (jespák malý, obecný, křivozobý, bojovný, jespáček ploskozobý, kulík mořský a říční, ústříčnick velký, koliha velká, bekasina otavní, vodouš štíhlý a další).

6. 9. pokračujeme pěšky přes step dál kolem jezera Sinoe na sever. Cestou opět hojnost kalander zpěvných, dudci chocholatí, mandelík hajní, křepelka polní, ostříž lesní, moták stepní a celkem asi padesát ouhorlíků stepních. Po několika hodinách jsme v Cetatea Histria (nejstarší doložené osídlení v Rumunsku). Vedle vykopávek je muzeum a hospoda. Při koupání ve velice mělkém jezeře pozorujeme poprvé rybáky velkozobé a na břehu slípku zelenonohou, konipase lučního, rákosníka obecného a velkého, lejska šedého a budníčka většího. Nocujeme o pár kilometrů dál v kukuřičném poli za vsí Histria (Istria). Nad námi přelétá stovka čápů bílých a slunce mizí za obzorem.

Následujícího dne se dostáváme autobusem, vlakem a stopem do lipovanské vsi Jurilovca s pěknou lidovou architekturou a rusky mluvícím obyvatelstvem. Vedle přístavu loví kormoráni malí, potápka rudokrká, ibisi hnědí, racci malí, boufňi, chechtaví a bělohlaví, rybáci bahenní a černí, bukáček malý, pelikáni bílí, orlovec říční a další druhy. Místní rybář nás pak veze na své loďce na přes jezero Golovita do Gura Portitei - „osady“ ležící na úzkém pruhu země, který odděluje jezera Sinoe, Zmeica, Golovita a Razim od Černého moře. Na mapě je zde značka restaurace

a toto zařízení tvoří stará loď zakotvená v přístavu a fungující zároveň jako molo. Stanujeme na úhuru vedle vlnolamu, na pláži tvořené výhradně z ulit mlžů posedávající kvanta racků a vrány šedivky.

Ráno nad Gura Portitei krouží hejno asi 500 pelikánů bílých, odpoledne se vracíme lodí do Jurilovky. Cestou kroutící se mezi vinohrady a kukuřičnými poli jdeme na mys Capul Dolosman, kde jsou na vysokém útesu nad jezerem Razim vykopávky přes dvě tisíciletí staré osady. Měl by se zde vyskytovat bělořit plešanka a rorýs velký, ale přišli jsme příliš pozdě. Prohání se zde pouze jiříčky, vlaštovky, břehule říční, desítky konipasů lučních, ostříž lesní a jediný rorýs obecný.

9. září se vracíme do kempu v Murighiolu, odkud pokračujeme parníkem do Sfintu Gheorghe po Svatojiřském ramenu Dunaje, které bylo zkráceno prokopáním kanálů mezi původními meandry. Počasí se zhoršilo, zima je vskutku nečekaná. Při výstupu z lodi nás na molo „loví“ domorodci a nabýzejí ubytování. Spíme v lipovanském domku, na stěně pravoslavná madona, vyšívaný koberec s troubícím jelenem a plakáty metalových kapel (tohle je možné snad jen Rumunsku ...).

Další den se jedeme podívat za vesnici na písčité lada zarostlá slanorožcem, kde pobíhá pět dytíků úhorních. Odpoledne stanujeme „na samém konci Dunaje“ na písčitéch dunách zarostlých trnitými keři. Nalevo vlny Černého moře, napravo klidná hladina mohutné řeky... Na pobřeží posedávají tisíce racků, rybáci velkozobí, břehouši černoocasí, překvapením je pět pelikánů bílých, kteří sedí na provazech natažených mezi kůly zabodnutými u břehu.

Ráno 11. září kolem šesté hodiny sedáme do malé laminátové loďky strážce rezervace ostrova Sacalin. Ten se nám sám den před tím nabídl, že nás „za 100 000 lei a tři piva“ zaveze do této přísné rezervace... Nad Dunajem se váli mlha, slunce vychází a na stromech na březích velmi početně posedávají ostříži lesní. Za necelou hodinku jsme na konci kanálu a otevírá se nám fantastický pohled na obrovská kvanta ptáků na hladině mezi Sacalinem a pevninou. Strážce odmítá s loďkou přistát na mělčině u břehu, takže poslední desítky metrů brodíme (což znepríjemňují ostnitě plody kotvice plovoucí, které leží na dně). Na břehu sušíme šaty a hned jdeme „do terénu“. Ostrov je velice úzký a od strany moře pásovitě rozdělený na pruh mořské pláže, písčité lada zarostlá řídkou bylinnou vegetací,

Volavka stříbřitá
(*Egretta garzetta*).
Kresba V. Pišek

rákosinu s roztroušenými stromy a nakonec bahnité břehy ze strany pevniny. Tato pestrost prostředí se projevila i faktem, že jsme zaznamenali 56 druhů vodních ptáků a dravců. Kromě pelikánů bílých konečně pozorujeme asi 35 pelikánů kadeřavých, na vlnách u břehu se jako gumové hračky pohupují lyskonozi úzkozobí, nad nimi poletují rybáči černí. Po pláži před námi prchají kameňáčci pestří, kulici bledí (ve svatebním šatě), jespáček ploskozobý a jespák písečný. Zajímavý je i nález samce a samice saranče stěhovavé. Po pěti hodinách jsme na konci ostrova, večer nás vyzvedává „strážce“ rezervace a veze zpět do Sf. Gheorghe.

Následujícího dne se vracíme parníkem do Murighiolu, nad rákosovým nekonečným plachtí mladý orel mořský. Cílem dnešního dne jsou stepní pahorky Bestepe. Na jejich úpatí se pěstuje vinná réva (velice chutná), ze severní strany je habrovcový les. Z hřebene je krásný výhled na celou Deltu až po Sulinské rameno, na druhé straně je vidět jezero Razim s ostrovem husic rezavých - Insula Popina. Věnujeme se pozorování dravců, kolem nás přelétají káně bělochvostá, káně lesní ruská, orel královský, luňák hnědý, moták pilich, ostříž lesní, poštolka obecná, poštolka jižní, krahujec obecný a krahujec krátkoprstý. Zpestřením je hejno 80 pelikánů bílých, 3 krkavci velcí a 7 ibisů hnědých. Stanujeme v sedle, do šumění větru (který je zde obzvláště intenzivní) se ozývají jen cvrčivci révoři.

13. září se přes větrné kopce vracíme do Murighiolu, cestou jsme vyplašili chřástala polního, nad Bestepe poletuje několik poštolek obecných, káni lesních a krahujec obecný. A to je konec naší cesty do neobyčejně pestrého kraje na samém konci Dunaje.

Tomáš Grim

ERRATA

k článku Tomáše Grima "Ornitologické zážitky z poloostrova Kola a Skandinávie" v časopise Ptáci kolem nás č. 3/1996

V tomto článku si zařadil tiskařský šotek hned na několika místech. Na straně 14 má být správně vědecký název ořešníka kropenatého *Nucifraga caryocatactes*. Na straně 15 má být správně vědecký název rybáka dlouhoocasého *Sterna paradisaea*. Na straně 16 má být správně vědecký název kalouse pustovky *Asio flammeus*. Na straně 17 má být správně vědecký název skřivana ouškátého *Eremophila alpestris*. Na straně 18 má být správně vědecký název jespáka šedého *Calidris temminckii*. Poslední věta celého článku na straně 19 má znít následovně: Návštěvu těch nejsevernějších míst Evropy bych pak doporučil každému, kdo touží po jiné než jižní exotice.

Redakce PKN se tímto omlouvá autorovi i čtenářům za tiskové chyby, které se v článku jejím nedopatřením objevili.